Maassen *Ecologisch Advies en Onderzoek*

J.F.G. Maassen

Herontwikkeling van perceel aan de Mijlstraat te Boxtel

Ecologische quickscan

J.F.G. Maassen

Herontwikkeling van perceel aan de Mijlstraat te Boxtel

Ecologische quickscan

Datum 22-9-2017

Maassen *ecologisch advies en onderzoek*

Jan Mosmanslaan 23
5237 BB 's-Hertogenbosch
T 073-6410858
maassen36@ziggo.nl
K.v.K 64413152
BTW nr81276485B02
rek.no NL55 INGB 0003 0208 71

Projectno.	1708-2
Tekst en samenstelling	Jan Maassen
Foto's	Jan Maassen
Foto op omslag	Jan Maassen
Wijze van citeren	J.F.G.Maasen, herontwikkeling van perceel aan de Mijlstraat te Boxtel
Contactpersoon	Guido Bosmans (Crijns Rentmeesters bv.)
Status	definitief
Datum	22-9-2017

© 2017 Maassen Ecologisch Advies en Onderzoek, 's-Hertogenbosch
Dit rapport is vervaardigd op verzoek van de opdrachtgever zoals hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit deze rapportage mag worden vermenigvuldigd of openbaar gemaakt worden door middel van scanning, druk, internet, fotokopie of andere wijze zonder schriftelijke toestemming van de opdrachtgever Maassen Ecologisch Advies en Onderzoek, noch mag het zonder deze toestemming voor een ander doel gebruikt worden dan waarvoor het vervaardigd

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde regelgeving ten aanzien van de natuurwetgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de onderzoeklocatie voor beschermde soorten. Het incidenteel voorkomen van beschermde soorten is echter nooit met zekerheid te voorspellen.
Maassen Ecologisch Advies en Onderzoek is niet aansprakelijk voor vervolgschade, alsmede schade die voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van de werkzaamheden of andere verstrekte gegevens. De opdrachtgever vrijwaart Maassen Ecologisch Advies en Onderzoek voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Inhoud

1	**Inleiding**		**8**
	1.1	Aanleiding	8
	1.2	Vraagstelling	8
	1.3	Ligging van de planlocatie	8
	1.4	Beschrijving van de planlocatie en directe omgeving	9
	1.5	Beoogde ingrepen en ontwikkelingen	9
2	**Wettelijk kader**		**12**
	2.1	Inleiding	12
	2.2	Soortenbescherming	12
	2.2	Gebiedsbescherming	13
	2.3	Rode Lijst	13
3	**Onderzoeksresultaat**		**14**
	3.1	Methodie	14
	3.2	Gebiedsbescherming	15
	3.3	Soortenbescherming	17
	3.3.1	*Europees beschermde soorten(Habitatrichtlijn)*	*17*
	3.3.2	*Europees beschermde soorten (Vogelrichtlijn)*	*18*
	3.3.3	*Nationaal beschermde soorten (ontheffingsplichtig)*	*19*
	3.3.4	*Nationaal beschermde soorten (vrijstelling)*	*20*
4	**Conclusie en aanbeveling**		**22**
	4.1	Gebiedsbescherming	22
	4.2	Soortbescherming	22
	4.3	Voorzorgsmaatregelen en aanbevelingen	22
	4.4	Mitigerende en compenserende maatregelen	23
	4.5	Ontheffingsaanvraag	23
	4.5	Vervolgonderzoek	23
	4.6	Samenvattend	23
	Bronnen		**26**
	Bijlage1 - Wet Natuurbescherming		**28**
	Bijlage2 - Beschermde soorten en verblijfplekken		29
	Bijlage3 - Soorten met een vrijstelling		32

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

De initiatiefnemer heeft het voornemen tot het oprichten van een Ruinte voor Ruimte woning op een perceel gelegen aan de Mijlstraat te Boxtel. Het perceel is momenteel onbebouwd en gelegen aan de noordkant van adres Mijlstraat 30. Crijns Rentmeesters bv te Someren heeft de opdracht om de oprichting van de woning mogelijk te maken binnen de gestelde wettelijke kaders. In het kader van deze wettelijke kaders dient een quickscan flora en fauna te worden uitgevoerd. Maassen Ecologisch Advies en Onderzoek is aangezocht deze quickscan uit te voeren.

1.2 Vraagstelling

De uitvoering van de plannen kan mogelijk gevolgen hebben voor de aanwezige (beschermde) flora en fauna die ter plekke aanwezig is en van invloed zijn op de nabijgelegen beschermde natuurgebieden.
Deze quickscan probeert daarom de volgende onderzoeksvragen te beantwoorden.

- Zijn er op de onderzoeklocatie beschermde planten en/ of diersoorten aanwezig of vaste rust- of verblijfsplaatsen van beschermde soorten te verwachten?
- Is het onderzoeksgebied gelegen in de (naaste) omgeving van een beschermd natuurgebied?
- Is het uitvoeren van een vervolgonderzoek noodzakelijk?
- Is het noodzakelijk om een ontheffingsaanvraag voor de Wet Natuurbescherming in te dienen?

1.3 Ligging van de planlocatie

Het plangebied betreft een onbebouwd perceel gelegen langs de Mijlstraat binnen het buitengebied van de gemeente Boxtel op een afstand van 1 km van de bebouwde kom van Boxtel en tegen de zuidrand van het industrieterrein Ladonk. Op korte afstand zuidelijk ligt de kleine woonkern Lennisheuvel.

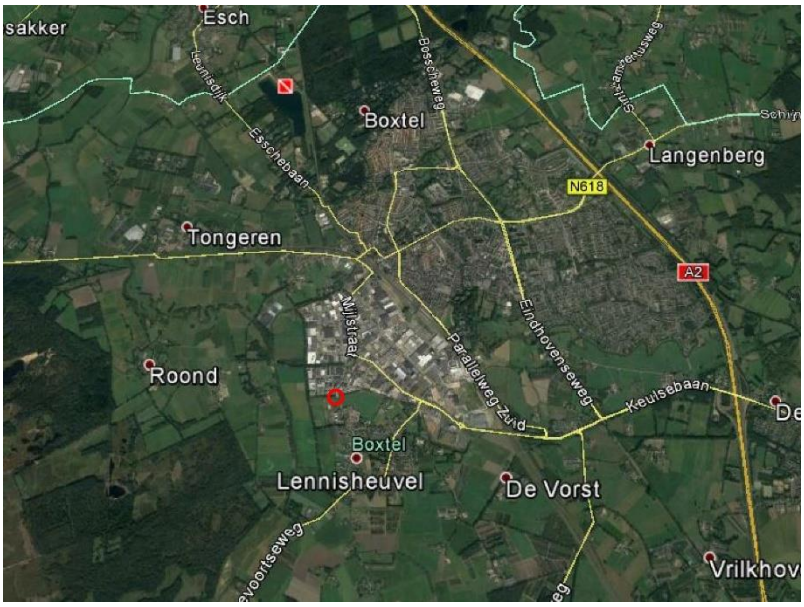

Fig.1. Ligging van het plangebied in de omgeving

Het buitengebied waarin het plangebied ligt wordt gekenmerkt door een afwisseling van bos, kleinschalig agrarisch landschap en grootschalige percelen akkerland met mais. Het direct aangrenzend agrarisch gebied westelijk bestaat uit kleine graslandjes die op een hobbymatige manier in agrarisch gebruik zijn. Op korte afstand noordelijk van het plangebied vormt een aangeplante houtwal een afscherming met het achterliggend industrieterrein. Open water en permanent watervoerende watergangen ontbreken in de directe omgeving. Aan de noordkant grenst het plangebied rechtstreeks aan een brede sloot die ook niet permanent watervoerend is maar waarvan de bodem nooit geheel uitdroogt.

1.4 Beschrijving van de planlocatie en directe omgeving

Het plangebied betreft een oorspronkelijk perceel grasland aan de noordkant van het erf van Mijlstraat 30. Tussen het erf en het perceel ligt een breed geasfalteerd pad. De bebouwing van een stenen en een houten schuur langs dit pad is de enige bebouwing die binnen de invloedsfeer van het plangebied ligt. De overige bebouwing op het erf ligt op grotere afstand. Langs de noord en oostrand van het terrein is als afscheiding een 2 meter hoge meidoornhaag aangeplant. Aan de oostkant ligt tussen het plangebied en aangrenzend weilandgebied een strook moestuin. Het oorspronkelijk grasland is beplant met verspreidstaande sierstruiken van gemiddeld 2 meter hoog. Deze struiken betreffen voornamelijk naaldhout met een hoog aandeel Taxus. Onder de struiken heeft zich een verstoord type vegetatie van ruigtegrassen en brandnetels ontwikkeld, dat jaarlijks enige malen gemaaid wordt. Er ontbreken natte elementen en, buiten de aanplant, hoogopgaande elementen als bebouwing en volgroeide bomen. Het enige andere element buiten de aanplant is een door onkruiden overwoekerde stapel brandhout van verzaagde boomstammen. Deze kan enig ecologisch belang vertegenwoordigen als schuil en overwinteringsplek van kleine zoogdieren en amfibieën.

Fig.2. Verbeelding van de nieuwe situatie (bron Crijns Rentmeesters bv.)

Fig.3.Begrenzing van het plangebied (geel omkaderd) Luchtfoto: Google Earth

1.5 Beoogde ingrepen en ontwikkelingen

De beoogde ingreep betreft de bouw van een woning. Hiervoor hoeft geen bestaande bebouwing gesloopt te worden, wel dienen houtbegroeiingen gerooid te worden.

Foto impressie van het plangebied

Fig.4. Ruige begroeiing

Fig.5. Aanplant

Fig.6. Meidoornhaag

Fig.7. Het plangebied gezien vanuit noordelijke richting

Fig.8. Omgeving west van het plangebied

2. Wettelijk kader

2.1. Inleiding

Op 1 januari 2017 is de nieuwe Wet Natuurbescherming van kracht geworden. Deze wet vervangt 3 wetten: de Natuurbeschermingswet 1998, de Boswet en de Flora- en Faunawet. Zowel in de voorgaande als nieuwe wetgeving zijn de nationale natuurwetgeving en internationale richtlijnen en verdragen verankerd, zoals Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn, Wetland-Conventie, Conventie van Bern, Cites en Verdrag van Ramsar. De wet is opgesplitst in de bescherming van soorten (soortbescherming) en bescherming van gebieden (gebiedsbescherming).

2.2. Soortenbescherming

Beschermingsniveaus

Evenals bij de voorgaande Flora- en faunawet gelden een aantal verbodsbepaling ter bescherming van planten- en diersoorten (zie bijlage). Echter het aantal beschermingsniveaus is teruggebracht, waarbij drie categorieën beschermde soorten worden onderscheiden

- Europees beschermde soorten volgens de vogelrichtlijn
- Europees beschermde soorten volgens de Habitatrichtlijn.
- Nationaal beschermde soorten.

Het zwaarst beschermingsniveau gelden de Europees beschermde soorten; deze valt onder de Habitat- en Vogelrichtlijn en worden hier als strikt beschermd aangeduid. De beschermde soorten van de habitatrichtlijn betreffen uitsluitend soorten die op bijlage IV vermeldt staan. Voor soorten van bijlage II is de bescherming opgeheven of deze vallen onder het beschermingsregiem van nationaal beschermde soorten. Een gevolg hiervan is o.a. dat een aantal vissoorten niet meer beschermd zijn. Voor nationaal beschermde soorten geldt een zwakker beschermingsregiem en er kan per provincie en per soort vrijstelling verleend worden voor ingrepen die betreffen ruimtelijke ontwikkeling en bestendig beheer en onderhoud. Voor alle inheemse diersoorten, beschermt of onbeschermd, geldt de zorgplicht. De zorgplicht wil zeggen dat men deze niet onnodig mag doden, verwonden of beschadigen. Voor onbeschermde soorten geldt geen ontheffingsplicht maar alleen de zorgplicht.

Jaarrond beschermde verblijfplekken

Naast soorten beschermt de Wet Natuurbescherming ook verblijfplaatsen die als “vast” kunnen worden aangemerkt. Deze bescherming geldt alleen de vaste verblijfplaatsen van vogels (zie bijlage) en zoogdieren. Een vaste verblijfplek betreft een verblijfplek waarnaar een dier regelmatig terugkeert en niet slechts eenmalig voor een specifieke functie gebruikt wordt, zoals de nesten van de meeste vogels. Ook hier zijn er verschillende gradaties in beschermingsniveau, afhankelijk hoe kwetsbaar de instandhouding van de soort is in relatie tot gebruik van de vaste verblijfplek. In samenhang met de verblijfplek wordt ook de leefomgeving beschermd zover deze van belang is om het functioneren van de verblijfplek mogelijk te maken

Ontheffingsplicht

Alle beschermde soorten zijn in principe ontheffingsplichtig. Indien men kan garanderen dat de voorgenomen plannen geen overtreding van de Wet Natuurbescherming tot gevolg hebben geldt een vrijstelling. Een mogelijkheid om een dergelijke garantie te geven is onder meer door het werken met een door het ministerie van EZ goedgekeurde gedragscode. Vrijstelling doormiddel van een goedgekeurde gedragscode geldt voor alle beschermde soorten en zowel voor werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud als voor werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting en ontwikkeling (een verschil met voorgaande wetgeving). Indien dergelijke garanties niet kunnen worden gegeven moet men ontheffing aanvragen van artikel 3.1 lid2 (Vogelrichtlijn) of artikel 3.5 lid 4 (Habitatrichtlijn en nationaal beschermde soorten).

-Artikel 10 van de voormalige Flora en Faunawet, het verbod om dieren onnodig te verontrusten en hun vaste verblijfplekken te verstoren, is niet meer van toepassing op nationaal beschermde soorten binnen de huidige wetgeving; echter de verboden om soorten niet opzettelijk te doden, vangen, plukken of vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te beschadigen of vernielen blijft ook binnen de Wet Natuurbescherming onverminderd van toepassing. Onder de term “opzettelijk” moet men ook de zgn. “voorwaardelijke” opzet verstaan; dat betekent dat de initiatiefnemer zich bewust moet zijn van de effecten van zijn handelingen).
-Voor broedende vogels wordt geen ontheffing verleend (artikel 3.1 lid2) zover het een directe fysieke aantasting (vernielen, wegnemen) van het nest dat in gebruik is betreft. Verstoring van broedende vogels waarbij het nest en broedsel ongeschonden blijft is alleen toegestaan als de staat van instandhouding niet in het geding is, dus niet van negatieve invloed op de populatie is (artikel 3.1 lid 4 en 5).

Toetsing
Voor beide categorieën beschermde soorten moeten de effecten op populatieniveau worden getoetst. In tegenstelling met de voorgaande Flora en faunawet is de bescherming in mindere mate individueel en dient de staat van instandhouding van de gehele populatie meer in aanmerking genomen te worden.

Een ontheffingsaanvraag wordt beoordeeld op de volgende drie criteria:
-aanwezigheid van aanvaardbare alternatieve mogelijkheden;
-aanwezigheid van een wettelijk belang;
-de staat van instandhouding van de soort.
En in het geval er jaarrond beschermde verblijfplekken in het geding zijn:
-behoud van functionaliteit van de verblijfplek.
Het wettelijk belang betreft, afhankelijk van de status van de soort, een nationaal wettelijk belang (Vrijstellingsbesluit) of een Europees wettelijk belang (Habitatrichtlijn of Vogelrichtlijn). Deze wettelijke belangen hebben o.a. betrekking op de openbare veiligheid, volksgezondheid, veiligheid luchtvaart en bescherming flora en fauna. In het geval van nationaal beschermde soorten worden de genoemde criteria soepeler toegepast en zijn er extra vrijstellingsmogelijkheden.

2.3. Gebiedsbescherming

De gebiedsbescherming onderscheidt twee typen beschermde natuurgebieden

- De gebieden die op Europees niveau een bescherming genieten en aangewezen zijn in het kader van de Habitatrichtlijn (HR), Vogelrichtlijn (VR) en Verdrag van Ramsar (wetlands). Deze gebieden vallen onder de noemer van Natura 2000 en betreffen gebieden van grote ecologische waarde.
- Natuurgebieden en verbindingsstructuren die op landelijke basis zijn ingesteld en vallen onder het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Deze natuurgebieden en hun onderlinge verbindingen vormen een samenhangend ecologisch netwerk. De NNN is de opvolging van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) waarvan de naam de EHS nog in de wetgeving verankerd is.

Ook hier genieten de gebieden die onder een Europees beschermingsregiem vallen de meest striktste bescherming.
Voor beide categorieën van beschermde gebieden geldt dat activiteiten die een negatief effect hebben op de kwaliteit van de gebieden in het algemeen verboden zijn. Uitgezonderd zijn activiteiten binnen Natura 2000 gebied die uitgevoerd worden in het kader van vastgelegde beheersplannen ten behoeve van Natura 2000 doelen. Een ontheffing wordt alleen verleend indien er geen reële alternatieven zijn, de staat van instandhouding van soorten niet in gevaar komt en er sprake is van een groot openbaar belang, dat o.a. de volksgezondheid en openbare veiligheid kan betreffen.

De ontheffingsverlening gaat veelal gepaard onder strikte voorwaarden en beperkingen en er is altijd sprake van een compensatieplicht. Bij Natura 2000 gebied wordt doormiddel van een voortoets beoordeeld of er negatieve effecten verwacht kunnen worden en in hoeverre deze als significant beoordeeld kunnen worden. Bij niet-significante negatieve effecten volgt een “lichte “beoordeling doormiddel van een Verslechteringtoets. Bij significante negatieve effecten wordt de “zware” route gevolgd doormiddel van een Passende beoordeling en ADC-toets.

2.4 Rode lijsten

Rode lijsten geven een overzicht van soorten die uit Nederland zijn verdwenen of duidelijk achteruit zijn gegaan. Rode lijsten hebben een signaleringfunctie en geen juridische status. Plaatsing op de lijst betekent daarom niet automatisch dat de soort beschermd is. Daarvoor is opname van de soort onder de Flora- en faunawet nodig. De Rode lijsten zijn richtinggevend voor toekomstig beleid. Van overheden en terrein beherende organisaties wordt verwacht dat zij bij beleid en beheer rekening houden met de Rode lijsten.

3. Onderzoeksresultaat

3.1. Methodiek

Literatuuronderzoek

In het kader van deze quickscan heeft een bronnenonderzoek plaatsgevonden, waarbij is gekeken naar gebiedsgerichte bescherming en mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten in het plangebied. Er is voor het soortenonderzoek gebruikgemaakt van gegevens van diverse websites, o.a. de website van Ministerie van Economische Zaken, en diverse verspreidingsatlassen. Voor de gebiedsgerichte bescherming is gekeken naar de ligging van het plangebied ten opzichte van relevante natuurterreinen in de omgeving en de ligging ten opzichte van Natuurbeschermingswet 1998 gebieden (Habitat- en Vogelrichtlijngebieden) en de NNN (EHS) (Natuurnetwerk Nederland).

Veldonderzoek

Het veldbezoek werd op 11-9-2017 uitgevoerd door dhr. J. Maassen. Tijdens het veldbezoek was het 17 graden C, half bewolkt droog en een stevige wind (wk 3). Een weertype dat als herfstachtig beoordeeld kan worden.

Tijdens de uitgevoerde veldonderzoeken zijn de aanwezige biotopen in het plangebied vastgesteld. Tevens is onderzoek gedaan naar biotopen en natuurwaarden in de directe aangrenzende omgeving waarop ontwikkelingen binnen het plangebied van invloed op kunnen zijn. Aan de hand van de aanwezige biotopen kan worden bepaald of er mogelijk beschermde soorten voorkomen. Naast de biotopen zijn directe en indirecte aanwijzingen opgenomen, die kunnen duiden op het voorkomen van beschermde soorten. Behalve het fysiek aantreffen van exemplaren van soorten is er ook gelet op bijv. holen, uitwerpselen, prooiresten, braakballen vraat-, loop- en veegsporen. Deze waarnemingen zijn bij de beoordeling betrokken. De aanwezige biotopen zijn vergeleken met de habitateisen van beschermde planten- en diersoorten. Op basis van deze vergelijking is beoordeeld welke van deze soorten in het plangebied kunnen voorkomen. De bevindingen van het veldbezoek en het literatuuronderzoek zijn verwerkt in onderstaande notitie.

3.2 Gebiedsbescherming

Ligging ten opzichte van beschermde natuurgebied

-Het plangebied ligt op slechts 1,2 km afstand van het dichtstbijzijnde Natura 2000 gebied *Kampina & Oisterwijkse vennen*. Overige Natura 2000 gebieden liggen op veel grotere afstanden van meer dan 10 km, waarvan *Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche broek* op de kortste afstand is gelegen.
-Het plangebied maakt geen deel uit van NNN-structuren. Het dichtstbijzijnde NNN-gebied is het dal van de beek het Smalwater op 0,4 km afstand. Op veel grotere afstanden liggen waardevolle NNN-gebieden als Geelders, het Dommeldal en de Mortelen, die als Natte Natuurparels zijn gekwalificeerd.

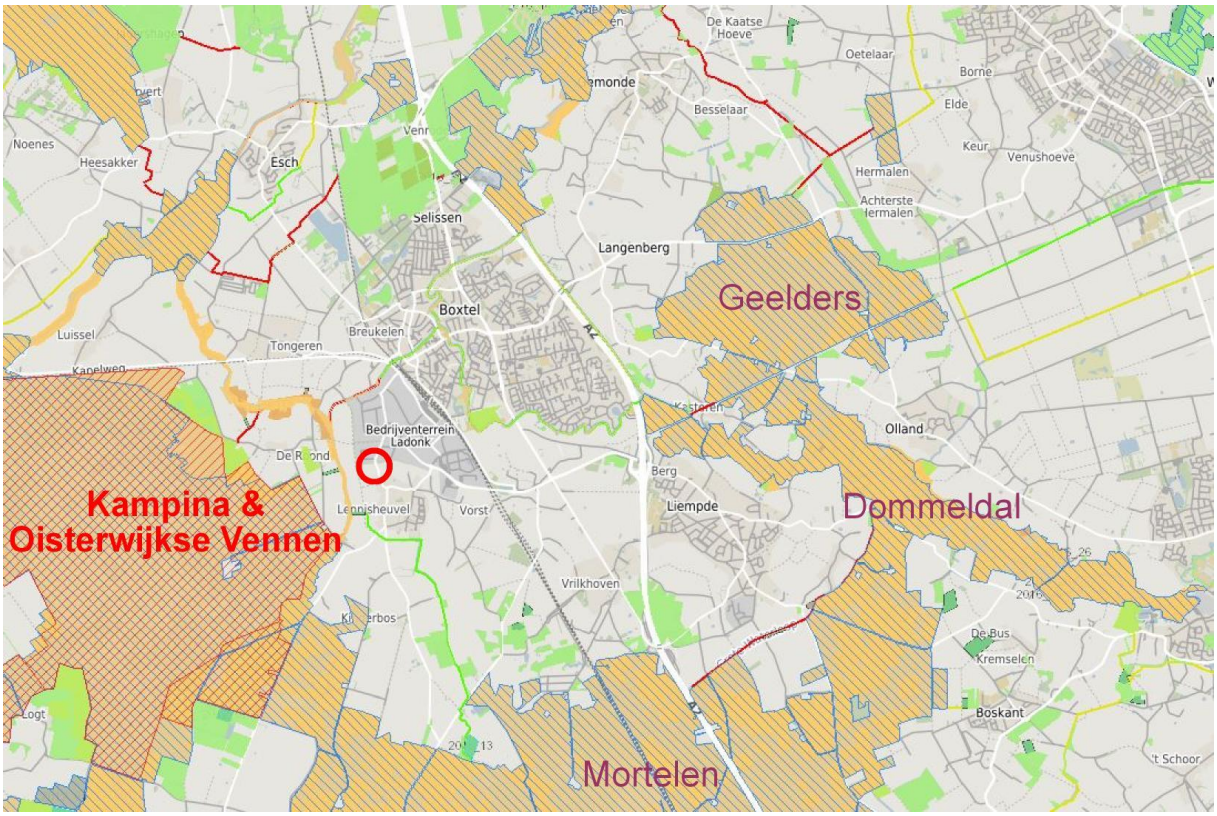

Fig.9. Ligging van het plangebied (rood omcirkeld) ten opzichte van Natura 2000 gebied (Kampina& Oisterwijkse Vennen) en NNN-gebied (gekleurde kaartdelen).

Effecten en conclusie
-Het plangebied ligt nog ruim buiten Natura 2000 gebied waardoor geen sprake kan zijn van een directe aantasting en afname van areaal. Mogelijk negatieve effecten op Natura 2000 gebied zullen daarom uitsluitend betrekking hebben op factoren die op afstand werken. Gelet op de aard en schaal van de voorgenomen ontwikkeling en ligging ligt het voor de hand dat factoren die op relatief korte afstand werken als licht en geluidsbelasting niet van negatieve invloed kunnen zijn. De enige factoor die kritiek kan zijn doordat deze op grotere afstanden zijn invloed doet gelden is de factor stikstofdepositie.
Echter gelet op de kleinschaligheid van de ontwikkeling en de “zachte” woonbestemming die de nieuwe locatie krijgt ligt niet voor de hand dat de herontwikkeling tot enige relevante bijdrage levert

aan de bestaande achtergronddepositie van stikstof op Natura 2000 gebied. Een toetsing aan de Natura 2000 wetgeving wordt daarom niet noodzakelijk geacht.
-Het plangebied en omliggende gebied maakt geen onderdeel uit van de NNN/EHS. Van een directe aantasting en afname van areaal is daarom geen sprake. De nabijgelegen NNN-gebied zijn op voldoende afstand gelegen waardoor de meeste factoren die op afstand werken niet van invloed zijn. Hooguit de factor stikstofdepositie, de enige factor die op grotere afstand werkt, kan van invloed zijn. Gelet op de schaal van de voorgenomen ontwikkeling en de kleinschalige woonfunctie die het plangebied krijgt toebedeeld ligt enige relevante toename aan de bestaande achtergronddepositie ook hier niet in de verwachting.
Er worden daarom geen effecten verwacht die de wezenlijke waarden en kenmerken van de NNN/EHS significant aantasten. Een toetsing aan het NNN/EHS-beleid wordt niet noodzakelijk geacht.

3.3 Soortenbescherming

3.3.1 Europees beschermde soorten (Habitatrichtlijn)

Beschermde soorten van deze categorie uit de groepen van amfibieën, reptielen, insecten (libellen, vlinders, kevers) die in de omgeving voorkomen zijn te specifiek gebonden aan natuurlijke milieus van heide, bos en zwak gebufferde waters om deze binnen het plangebied te verwachten. De specifieke biotoopvereisten ontbreken geheel binnen het plangebied. De Habitatrichtlijn beschermt tevens een viertal soorten vaatplanten en 2 soorten bladmossen; ook deze kunnen op basis van de biotoopeisen en hun zeldzaamheid geheel uitgesloten worden. De enige soorten die doormiddel van de habitatrichtlijn beschermd zijn en met grote zekerheid verwacht kunnen worden zijn vleermuizen uit de groep van zoogdieren. Buiten vleermuizen komen binnen de provincie Noord-Brabant uit deze beschermingscategorie van zoogdieren alleen de Bever, Noordse woelmuis en de Otter voor. Otter en bever zijn in Brabant aan het oprukken en direct gebonden aan beken, rivieren en grote open waters. De verspreiding van de Noordse woelmuis beperkt zich tot de Biesbosch. Voor al deze soorten ontbreken de condities binnen en nabij het plangebied geheel om deze met enige redelijkheid te verwachten.

Buiten de vleermuizen zelf, zijn ook de verblijfplaatsen en de structuren die noodzakelijk zijn om deze in stand houden beschermd. De bescherming geldt de verblijfplekken die jaarrond in gebruik zijn; d.w.z. vaste verblijfplekken waarnaar vleermuizen periodiek terugkeren om bepaalde levensfunctie te vervullen. Ook bij afwezigheid van vleermuizen zijn deze beschermd (zie verder kader).

Vleermuizen

Toelichting

Wettelijke bescherming en levenswijze

Alle in Nederland voorkomende vleermuizen staan vermeld in Tabel 3 bijlage IV van de Europese habitatrichtlijn en zijn daardoor op Europees niveau beschermd. Deze bescherming betreft tevens de vaste rust- en verblijfplaatsen. Onder deze vaste rust- en verblijfplaatsen wordt verstaan: "het gehele systeem waarvan een populatie gebruik maakt tijdens de jaarcyclus van de soort".

Vleermuizen onderhouden verschillende type verblijfplekken als paarverblijven, winterverblijven, kraamverblijven en zomerverblijven. Voor de staat van instandhouding van de lokale populatie van de soort zijn de kraamverblijven en de grote winterverblijven van het grootst belang. In gebruik van paarverblijven zijn vleermuizen het meest flexibel. In de loop van het seizoen wisselen vleermuizen regelmatig van verblijfplaats waarbij gebruik wordt gemaakt van vaste routes tussen de verblijfplekken. Eveneens tussen foerageergebieden en verblijfplaatsen onderhouden vleermuizen vaste routes. Bij het gebruik van deze routes oriënteren vleermuizen zich op lijnvormige elementen in het landschap zoals bomenlanen, kanalen en houtwallen.
Dit gehele systeem van verbindingsroutes en foerageergebieden die het functioneren van de verblijfplaatsen voor hun specifieke functies mogelijk maakt wordt de functionele leefomgeving genoemd. Ingrepen binnen de functionele leefomgeving die het functioneren van de verblijfplaatsen aantasten worden door de wetgever gelijkgesteld aan de aantasting van verblijfplekken zelf. In deze zin is de functionele leefomgeving even strikt beschermd als de verblijfplekken.

Bronnen

Op basis van landschapskenmerken en bronnenonderzoek worden binnen de omgeving zeker de Gewone dwergvleermuis, Laatvlieger, Rosse vleermuis en mogelijk Gewone grootoorvleermuis verwacht. Van deze soorten is alleen de Rosse vleermuis een boombewoner; grootoorvleermuizen kunnen zowel bebouwing als boomholten bewonen, de beide andere soorten bewonen uitsluitend bebouwing. Van de genoemde soorten kan vooral de Gewone dwergvleermuis nabij het plangebied

verwacht worden. In het algemeen ligt het plangebied in een omgeving die geschikt is voor soorten die zowel binnen een besloten landschap als open landschap foerageren.

Veldbezoek
Het plangebied bevat geen enkel element als bebouwing en bomen met holten die verblijf kunnen bieden aan vleermuizen. Niet geheel uitgesloten kunnen worden verblijfplekken binnen bebouwing (stenen en houten schuur) in de invloedsfeer van het plangebied. Verstoring hiervan is mogelijk indien onzorgvuldig met lichtbelasting omgegaan wordt in de actieve periode van vleermuizen.

Verwacht wordt dat vleermuizen binnen het plangebied foerageren, echter het plangebied is te kleinschalig om op enige essentiële manier deel uit maken van het foerageergebied van vleermuizen. Het plangebied makt geen deel uit van lijnvormige groenstructuren die van belang kunnen zijn als trek- en verplaatsingsstructuren

Conclusie
-Als gevolg van ingrepen binnen het plangebied worden geen directe negatieve effecten op de jaarrond beschermde verblijfsplaatsen en verblijfsmogelijkheden van vleermuizen verwacht. Indien zorgvuldig wordt om gegaan met lichtbelasting wordt ook geen verstoring verwacht van verblijfplekken binnen de invloedsfeer van het plangebied
-Als gevolg van de herontwikkeling wordt geen aantasting van foerageergebied noch groenstructuren die van belang zijn als trek- en verplaatsingsstructuren.

3.3.2 Europees beschermde soorten (Vogelrichtlijn)

Toelichting

Alle vogels die binnen Europa als inheems worden aangemerkt vallen onder de bescherming van de Vogelrichtlijn, en v daardoor binnen de Wet Natuurbescherming onder het strikte Europese beschermingsregiem. Tijdens het broedseizoe ook nesten en broedplekken van vogels beschermd. De wet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het ga erom of er een broedgeval aanwezig is. Van een aantal vogelsoorten worden de nesten ook buiten het broedseizoen beschermd; deze worden als jaarrond beschermd aangeduid. Als nestendoor een ruimtelijke ontwikkeling verdwijnen, afhankelijk van de soort en nestgebruik een ontheffingsaanvraag noodzakelijk zijn.

De volgende categorieën (aflopend in beschermde status) worden onderscheiden:

Categorie1: Ontheffingsaanvraag altijd noodzakelijk
Nesten jaarrond beschermd, vaste rust- en verblijfplaatsen jaarrond beschermd.
Soorten: Boomvalk, Buizerd, Gierzwaluw, Grote gele kwikstaart, Havik, Huismus, Kerkuil, Oehoe, Ooievaar, Ransuil, Ro Slechtvalk, Sperwer, Steenuil, Wespendief en Zwarte wouw.

Categorie 2: Ontheffingsaanvraag mogelijk noodzakelijk
Deze soorten vragen extra onderzoek, ook al zijn hun nesten niet jaarrond beschermd. Echter ze zijn wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of "als ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen".
Soorten: Blauwe reiger, Boerenzwaluw, Bonte vliegenvanger, Boomklever, Boomkruiper, Bosuil, Brilduiker, Draaihals, Eidereend, Ekster, Gekraagde roodstaart, Glanskop, Grauwe vliegenvanger, Groene specht, Grote bonte specht, Hop, Huiszwaluw, Ijsvogel, Kleine bonte specht, Kleine vliegenvanger, Koolmees, Kortsnavelboomkruiper, Oeverzwaluw, Pimpelmees, Raaf, Ruigpootuil, Spreeuw, Tapuit, Torenvalk, Zeearend, Zwarte kraai, Zwarte mees, Zwarte roodstaart e Zwarte specht.

Categorie 3: Ontheffingsaanvraag niet nodig buiten het broedseizoen
Soorten: Overige soorten

Voor vogels geldt een aantal beschermingscategorieën die hieronder besproken worden (zie voor toelichting bovenstaand kader).

Categorie1; ontheffingsaanvraag altijd nodig

Bronnenonderzoek

Op basis van de omgevingskenmerken van een kleinschalige landelijk woonomgeving dicht bij meer verstedelijkt gebied, kunnen een aantal vogelsoorten verwacht worden die als uitgesproken cultuurvolger gelden. Soorten die voor het vinden van voortplantingsplekken in het bijzonder afhankelijk van bebouwing zijn. Binnen omgeving zijn de omstandigheden gunstig om de Huismus en verschillende soorten uilen (Steenuil en Kerkuil) te verwachten.

Veldbezoek

- Huismussen eisen een rommelige omgeving met veel afwisseling aan begroeiingstructuren en een zekere mate van openheid. Deze condities zijn voldoende aanwezig binnen de omgeving.
Tijdens het veldbezoek werden binnen de directe omgeving aanwezigheid van Huismussen vastgesteld. Binnen het plangebied ontbreekt bebouwing waarin Huismussen kunnen nestelen; echter bij uitzondering willen huismussen ook weleens nestelen in dichte hagen zoal die aan de terreinranden aanwezig zijn. Tijdens het veldonderzoek werden echter geen nestelplekken van Huismussen binnen het plangebied en aanpalende bebouwing vastgesteld.
-Tijdens het veldbezoek werden geen sporen die wijzen op verblijf of bezoek van uilen en dagactieve roofvogels. Binnen het plangebied en de invloedsfeer ontbreken de condities als geschikte bebouwing en oudere bomen met holten of grote vogelnesten om verblijfplekken van deze vogels te verwachten. De aanplant binnen het plangebied is te weinig volgroeid om op enige manier en functie voor roofvogels te vervullen, zoals het dragen van nesten en om te functioneren als uitkijk- of schuilpost.

Te verwachten effecten

Er werden geen aanwijzingen gevonden dat jaarrond beschermde vaste verblijfplekken van vogels ten gevolge van de ingrepen aangetast of verstoord worden, noch dat de functionele leefomgeving van soorten die jaarrond beschermde vaste verblijfplekken onderhouden aangetast wordt.

Conclusie

Als gevolg van de voorgenomen ingrepen en herontwikkeling worden geen negatieve effecten verwacht op jaarrond beschermde verblijfplekken van vogels en functioneel leefgebied dat van belang is voor de instandhouding van deze verblijfplekken.

Categorie2; ontheffingsaanvraag mogelijk noodzakelijk

Waarnemingen uit deze categorie betroffen algemene soorten stads- en tuinvogels als Ekster, Koolmees en Pimpelmees. Ten gevolge van de voorgenomen ontwikkeling wordt geen negatief effect verwacht op de staat van instandhouding van soorten uit deze categorie.

Categorie 3; ontheffingsaanvraag niet noodzakelijk

Tijdens het veldbezoek werd enige activiteit van algemene tuinvogels vastgesteld. Er werden geen waarnemingen gedaan die wijzen op een recent broedgeval. Het plangebied biedt goede condities voor vogels die in dicht struikgewas (meidoornhaag) nestelen. Ook de overgroeide houtstapel kan broedgelegenheid bieden. Broedgevallen kunnen daarom nooit geheel uitgesloten worden. Indien het broedseizoen in acht wordt genomen of afdoende maatregelen genomen worden om broedgevallen niet te verstoren worden geen negatieve effecten op deze soortgroep verwacht.

3.3.3 Nationaal beschermde soorten (ontheffingsplichtig)

Beschermde soorten van deze categorie uit de groepen van amfibieën (Alpenwatersalamander, Vinpootsalamander) reptielen (Levendbarende hagedis) die in de omgeving voorkomen zijn te specifiek gebonden aan natuurlijke milieus van heide, bos en zwak gebufferde waters dat deze voor het plangebied geheel uitgesloten kunnen worden. Op basis van verspreidingsgegevens en

habitateisen kunnen ook uitgesloten worden beschermde soorten uit de groep van vissen, libellen, vlinders en de enige nationaal beschermde keversoort (Vliegend hert). Binnen het half natuurlijk milieu ontbreken de condities om natuurlijk groeiplekken van nationaal beschermde plantensoorten te verwachten. De enige beschermde soorten uit deze categorie die met enige waarschijnlijkheid verwacht kunnen worden betreffen soorten uit de soortgroep van zoogdieren.

Zoogdieren

Bronnenonderzoek

Op basis van landschapskenmerken en bronnenonderzoek kunnen een aantal nationaal beschermde soorten waarvoor geen vrijstelling geldt nabij het plangebied verwacht worden. Dit betreft Das, Eekhoorn, Steenmarter en de verschillende kleine marterachtigen (Wezel, Bunzing en Hermelijn). Binnen een bosrijke omgeving als deze kan altijd de Eekhoorn verwacht worden. Het plangebied ligt binnen een omgeving die geldt als het leefgebied van de Das.

Veldbezoek

Tijdens het veldbezoek werden geen sporen als voedselresten, uitwerpselen, voetsporen, krab en knaagsporen die wijzen op aanwezigheid van soorten uit deze groep. Voor de Das kan het plangebied hooguit deel uitmaken van zijn foerageergebied. Echter langs de randen zijn ingegraven gaasafscheidingen aanwezig, waardoor het terrein moeilijk toegankelijk voor de Das is. Voor de Eekhoorn zijn de biotoopcondities te suboptimaal om deze te verwachten. Steenmarter en kleine marterachtigen kunnen schuilgelegenheid vinden binnen de aanwezige houtstapeling en foerageergelegenheid op het terrein vinden. De houtstapeling is uitgebreid onderzocht door deze deels af te stapelen; er werden geen aanwijzingen gevonden dat deze verblijf biedt aan marterachtigen.

Conclusie

Op basis van het gepleegde bronnenonderzoek en veldbezoek worden geen negatieve effecten verwacht het op het leefgebied en verblijfplekken van beschermde grondgebonden zoogdieren waarvoor momenteel geen vrijstelling geldt.

3.3.4 Nationaal beschermde soorten (vrijgesteld)

Het plangebied en biedt goede condities om een aantal kleine zoogdieren als spitsmuizen, woelmuizen, Bosmuis, Egel te verwachten waarvoor een vrijstelling geldt. Uit de groep van amfibieën kunnen zeer algemene soorten als Bruine kikker en Gewone pad, die wat verder van het water afzwerven, verwacht worden.
Voor deze vrijgestelde beschermde soorten en soorten die buiten elk beschermingsregiem vallen geldt alleen de zorgplicht, d.w.z. onnodige verwonding, doden en verstoring dient te worden voorkomen. In het bijzonder dient daarom zorgvuldig te werk worden gegaan bij verwijdering van groen en afval.

4. Conclusie en aanbeveling

4.1 Gebiedsbescherming

Natura 2000-gebied
Gelet op de kleine schaal van de voorgenomen ontwikkeling en relatief grote afstand tot Natura 2000-gebied worden geen negatieve effecten op Natura 2000-gebied verwacht. Een toetsing aan de Natura 2000 wetgeving wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

NNN -gebied (voormalige EHS)
Op NNN-gebied worden geen negatieve invloeden verwacht gelet op de afstand, schaal en aard van ontwikkelingen. Een toetsing aan het NNN/EHS-beleid wordt niet noodzakelijk geacht.

4.2 Soortenbescherming

-De enige soorten die onder strenge beschermingsregiem van de Habitatrichtlijn vallen en met enige waarschijnlijkheid binnen het plangebied verwacht kunnen worden zijn vleermuizen en in het bijzonder de Gewone dwergvleermuis. Het groen binnen het plangebied is hooguit van gemiddeld belang binnen het lokale foerageergebied van vleermuizen en heeft binnen de groene omgeving geen functie als verplaatsingsstructuur.

-Er werden geen aanwijzingen gevonden van aanwezigheid van nationaal beschermde soorten waarvoor geen vrijstelling geldt. Verblijfplekken worden binnen het plangebied en invloedsfeer daarvan niet verwacht. Er wordt niet verwacht dat het plangebied op enige essentiële wijze deel zal uitmaken van hun leefgebied.

-Er ontbreken binnen het plangebied en de invloedssfeer daarvan verblijfplaatsen die als jaarrond beschermde vaste verblijfplaatsen van vogels en zoogdieren kunnen worden aangemerkt of andere elementen die beschermd zijn als onderdeel van de functionele leefomgeving die deze verblijfplekken in stand houdt. Zover deze in de omgeving aanwezig kunnen zijn, liggen deze op voldoende afstand om geen verstoring te verwachten ten gevolge van de voorgenomen herontwikkeling.

-Niet geheel uitgesloten kunnen worden een aantal beschermde soorten zoogdieren en amfibieën waarvoor een vrijstelling geldt. Voor deze soorten wordt verwacht dat de zorgplicht in acht wordt genomen. Ook geldt dit voor soorten die geheel onbeschermd zijn.

Concluderend kan gesteld worden indien het broedseizoen in acht wordt genomen, worden als gevolg van de uitvoering van de plannen en de herontwikkeling van de locatie geen negatieve effecten verwacht op beschermde soorten, hun verblijfplekken en leefgebieden.

4.3 Voorzorgsmaatregelen en aanbevelingen.

Algemene voorzorgsmaatregelen
- Bij uitvoering van ingrepen dient het broedseizoen in acht genomen te worden indien niet voldoende gegarandeerd kan worden dat nesten van broedende vogels niet beschadigd of vernietigd kunnen worden. Als aanbeveling geldt, om bij wijze van voorzorgsmaatregel elke schade aan broedgevallen uit te sluiten, ingrepen geheel buiten het broedseizoen plaats te laten vinden. Als broedseizoen wordt de periode half maart-half juli aangemerkt. Ook als na die periode nog

broedende vogels of nestjongen worden waargenomen dan geldt dat het broedseizoen nog niet is afgelopen is.

- Voor aanwezigheid onbeschermde en vrijgestelde zoogdieren en amfibieën dient de zorgplicht in acht genomen te worden. D.w.z. dat men verstoring, verwonding en doden van deze diersoorten zoveel mogelijk tracht te voorkomen. De zorgplicht houdt in dat eenieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. Overtreding van de zorgplicht is niet strafbaar gesteld; de zorgplicht kan wel door toepassing van bestuursdwang worden gehandhaafd.

Aanbeveling
-Het dient aanbeveling om bij verwijderen van het groen, materialen en afval zorgvuldig te werk gaan om beschadiging en doden van schuilende amfibieën en kleine zoogdieren te voorkomen.

4.4. Mitigerende en compenserende maatregelen

Aanbevolen compenserende maatregelen
Voor versterking van de ecologische kwaliteiten dient het aanbeveling om de aanwezige bomen en hagen zoveel mogelijk te sparen en bij herinrichting een aanplant realiseren die aansluit op de ecologische en landschappelijke omgeving.

4.5 Ontheffingsaanvraag

Indien verstoring van broedvogels uitgesloten kan worden genomen is een ontheffingsaanvraag niet noodzakelijk

4.6 Vervolgonderzoek

Vervolgonderzoek is niet noodzakelijk

Samenvattend

Indien de hiervoor genoemde algemene voorzorgsmaatregelen in acht worden genomen, worden ten gevolge van voorgenomen ingrepen en herontwikkeling van het plangebied geen negatieve effecten verwacht op beschermde natuurgebieden en strikt beschermde soorten en hun leefgebied. Ontheffingsaanvraag is alleen noodzakelijk indien niet gegarandeerd kan worden dat nesten van broedende vogels vernietigd of beschadigd worden.

5. Bronnen

Literatuur

- Creemers. R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (RAVON) (redactie) 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland.
- Schaminée e.a. 1995. De Vegetatie van Nederland deel 1 t/m 5
- Drs. E.J. Weeda, R. Westra, Ch. Westra, T. Westra 1985-1994. Nederlandse Ecologische Flora deel 1t/m5
- P. Twisk, A. van Diepenbeek, J.P. Bekker 2010. Veldgids Europese Zoogdieren
- Dietz, C., O. von Helversen & D. Nill, 2011. Vleermuizen. Alle soorten van Europa en NoordwestAfrika. Tirion Natuur.
- SOVON broedvogelonderzoek Nederland 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000.
- J.J.C.W. van Delft & W. Schuitema Werkatlas amfibieën en reptielen in Noord-Brabant, Uitgave RAVON 2005.

Internetsites

- www.brabant.nl
-www. verspreidingsatlas.nl
-www.rijksoverheid.nl/ministeries/ez
-www.dassenwerkgroepbrabant.nl

Bijlage1 - Wet Natuurbescherming

1.1 Verbodsbepalingen

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wn	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wn	Beschermingsregime andere soorten § 3.3 Wn
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaat-sen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplanting-splaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen

Bron: Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen; publicatie van Min. van EZ.

1.2 Zorgplicht

In de Wet Natuurbescherming is een zorgplicht (artikel 2, lid 1) opgenomen:
"Iedereen dient voldoende zorg in acht te nemen voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voorhun directe leefomgeving. De zorg houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken."
De zorgplicht geldt altijd, en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend.

Bijlage 2- Beschermde soorten en verblijfplekken

1.2 Bescherming soorten Vogelrichtlijn I (vogels met vaste verblijfplekken).

De vogelrichtlijn onderscheidt de volgende categorieën beschermde vaste verblijfplekken

1	Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats
2	Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
4	Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.
5	Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Lijst van vogels die vaste verblijfplekken onderhouden

soort	*categorie*
steenuil	1
gierzwaluw	2
huismus	2
roek	2
grote gele kwikstraat	3
kerkuil	3
oehoe	3
ooievaar	3
slechtvalk	3
Boom valk	4
buizerd	4
havik	4
ransuil	4
sperwer	4
wespendief	4
zwarte wouw	4
blauwe reiger	5
boerenzwaluw	5
Bonte vliegenvanger	5
boomklever	5
boomkruiper	5
bosuil	5
brilduiker	5
draaihals	5
eidereend	5

soort	*categorie*
groene specht	5
ekster	5
gekraagde roodstaart	5
glanskop	5
grauwe vliegenvanger	5
grote bonte specht	5
hop	5
huiszwaluw	5
ijsvogel	5
Kleine bonte specht	5
Kleine vliegenvanger	5
koolmees	5
kortsnavelboomkruiper	5
oeverzwaluw	5
pimpelmees	5
raaf	5
ruigpootuil	5
spreeuw	5
Tapuit	5
torenvalk	5
zeearend	5
zwarte kraai	5
Zwarte mees	5
Zwarte roodstaart	5
Zwarte specht	5

2.1 Beschermde soorten Habitatrichtlijn bijlage IV

Nederlandse naam	Latijnse naam
Planten (4)	
Drijvende water-weegbree	Luronium natans
Groenknolorchis	Liparis loeselii
Kruipend moerasscherm	Apium repens
Zomerschroeforchis	Spiranthes aestivalis
Zoogdieren terrestrisch (8)	
Bever	Castor fiber
Hamster	Cricetus cricetus
Hazelmuis	Muscardinus avellanarius
Euraziatische lynx	Lynx lynx
Noordse woelmuis	Microtus oeconomus
Otter	Lutra lutra
Wilde kat	Felis silvestris
Wolf *)	Canis lupus
Vleermuizen (22)	
Bechsteins vleermuis	Myotis bechsteinii
Bosvleermuis	Nyctalus leisleri
Brandts vleermuis	Myotis brandtii
Franjestaart	Myotis nattereri
Gewone baardvleermuis	Myotis mystacinus ssp. mystacinus
Gewone dwerg-vleermuis	Pipistrellus pipistrellus
Gewone grootoor-vleermuis	Plecotus auritus
Grijze grootoor-vleermuis	Plecotus austriacus
Grote hoefijzerneus	Rhinolophus ferrum-equinum
Grote rosse vleermuis	Nyctalus lasiopterus
Ingekorven vleermuis	Myotis emarginatus
Kleine dwerg-vleermuis	Pipistrellus pygmaeus
Kleine hoefijzerneus	Rhinolophus hipposideros
Laatvlieger	Eptesicus serotinus
Meervleermuis	Myotis dasycneme
Mopsvleermuis	Barbastella barbastellus
Noordse vleermuis	Eptesicus nilssonii
Rosse vleermuis	Nyctalus noctula
Ruige dwerg-vleermuis	Pipistrellus nathusii
Tweekleurige vleermuis	Vespertilio murinus
Vale vleermuis	Myotis myotis
Watervleermuis	Myotis daubentonii
Zoogdieren marien (5)	
Bruinvis	Phocoena phocoena
Gewone dolfijn	Delphinus delphis
Tuimelaar	Tursiops truncatus
Witflankdolfijn	Lagenorhynchus acutus
Witsnuitdolfijn	Lagenorhynchus albirostris
Reptielen (3)	
Gladde slang	Coronella austriaca
Muurhagedis	Podarcis muralis
Zandhagedis	Lacerta agilis
Vlinders (7)	
Donker pimpernel-blauwtje	Maculinea nausithous
Grote vuurvlinder	Lycaena dispar
Moerasparelmoer-vlinder *)	Euphydryas aurinia
Pimpernelblauwtje	Maculinea teleius
Teunisbloempijl-staart	Proserpinus proserpina
Tijmblauwtje *)	Maculinea arion
Zilverstreephooi-beestje *)	Coenonympha hero
Libellen (8)	
Bronslibel *)	Oxygastra curtisii
Gaffellibel	Ophiogomphus cecilia
Gevlekte witsnuit-libel	Leucorrhinia pectoralis
Groene glazenmaker	Aeshna viridis
Noordse winter-juffer *)	Sympecma paedisca
Oostelijke witsnuit-libel *)	Leucorrhinia albifrons
Rivierrombout	Gomphus flavipes
Sierlijke witsnuitlibel	Leucorrhinia caudalis
Kevers (5)	
Brede geelrandwater-roofkever	Dytiscus lattisimus
Gestreepte water-roofkever	Graphoderus bilineatus
Heldenbok	Cerambyx cerdo
Juchtleerkever	Osmoderma eremita
Vermiljoenkever	Cucujus cinnaberinus
Overige soorten (2)	
Bataafse stroom-mossel	Unio crassus
Platte schijfhoren	Anisus vorticulus

*) Soorten verdwenen uit Nederland maar die toch beschermd zijn op grond van artikel 3.5 en 3.8 omdat er een gerede kans op terugkeer bestaat

Bron: Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen; publicatie van Min. van EZ.

2.2 Nationaal beschermde soorten

Nederlandse naam	Latijnse naam
Planten (76)	
Akkerboerbloem *)	Ranunculus arvensis
Akkerdoornzaad *)	Torilis arvensis
Akkerogentroost *)	Odontites vernus vernus
Bekkierde ogentroost *)	Euphrasia rostkoviana
Berggamander *)	Teucrium montanum
Bergnachtorchis *)	Platanthera chlorantha
Blaasvaren	Cystopteris fragilis
Blauw guichelheil *)	Anagallis arvensis foemina
Bokkenorchis *)	Himantoglossum hircinum
Bosboterbloem *)	Ranunculus pol. nemorosus
Bosdravik *)	Bromopsis r. benekenii
Brave hendrik *)	Chenopodium bonus-henricus
Brede wolfsmelk *)	Euphorbia platyphyllos
Breed wollegras *)	Eriophorum latifolium
Bruinrode wespenorchis	Epipactis atrorubens
Dennenorchis *)	Goodyera repens
Dreps *)	Bromus secalinus
Echte gamander *)	Teucrium cham. germanicum
Franjegentiaan	Gentianella ciliata
Geelgroene wespenorchis *)	Epipactis muelleri
Geplooide vrouwenmantel *)	Alchemilla subcrenata
Gezande veldsla *)	Valerianella dentata
Gevlekt zonneroosje*)	Tuberaria guttata
Glad biggenkruid *)	Hypochaeris glabra
Gladde zegge *)	Carex laevigata
Groene nachtorchis	Coeloglossum viride
Groensteel *)	Asplenium viride
Groot spiegelklokje*)	Legousia speculum-veneris
Grote bosaardbei *)	Fragaria moschata
Grote leeuwenklauw*)	Aphanes arvensis
Honingorchis	Herminium monorchis
Kalkboerbloem *)	Ranunculus polyanthenos ssp. polyanthenoides
Kalkeritp *)	Centaurea calcitrapa
Karthuizeranjer *)	Dianthus carthusianorum
Karwijselie *)	Selinum carvifolia
Kleine ereprijs *)	Veronica verna
Kleine Schorseneer *)	Scorzonera humilis
Kleine wolfsmelk *)	Euphorbia exigua
Kluwenklokje	Campanula glomerata
Knollathyrus *)	Lathyrus linifolius
Knolspirea *)	Filipendula vulgaris
Korensla *)	Arnoseris minima
Kranskarwij *)	Carum verticillatum
Kruipdijm *)	Thymus praecox
Lange zonnedauw	Drosera longifolia
Liggende ereprijs *)	Veronica prostrata
Moerasgamander *)	Teucrium scordium
Muurbloem	Erysimum cheiri
Naakte lathyrus *)	Lathyrus aphaca
Naaldenkervel *)	Scandix pecten-veneris
Pijlscheefkelk	Arabis h. sagittata
Roggelelie *)	Lilium bulbiferum croceum
Rood peperboompje *)	Daphne mezereum
Rozenkransje *)	Antennaria dioica
Ruw parelzaad *)	Lithospermum arvense
Stofzaad *)	Monotropa hypopitys
Scherpkruid *)	Asperugo procumbens
Schubvaren	Ceterach officinarum
Schubzegge *)	Carex lepidocarpa
Smalle raai *)	Galeopsis angustifolia
Spits havikskruid *)	Hieracium lactucella
Steenbraam *)	Rubus saxatilis
Stijve wolfsmelk *)	Euphorbia stricta
Tengere distel *)	Carduus tenuiflorus
Tengere veldmuur *)	Minuartia hybrida
Trosgamander *)	Teucrium botrys
Veenbloembies *)	Scheuchzeria palustris
Vliegenorchis	Ophrys insectifera
Vroege ereprijs *)	Veronica praecox
Wilde averuit *)	Artemisia c. campestris
Wilde ridderspoor *)	Consolida regalis
Wilde weit *)	Melampyrum arvense
Wolfskers *)	Atropa bella-donna
Zandwolfsmelk *)	Euphorbia seguieriana
Zinkvioolje	Viola lutea calaminaria
Zweedse kornoelje *)	Cornus suecica
Zoogdieren terrestrisch (31)	
Aardmuis	Microtus agrestis
Boommarter	Martes martes
Bosmuis	Apodemus sylvaticus
Bunzing	Mustela putorius
Damhert	Dama dama
Das	Meles meles
Dwergmuis	Micromys minutus
Dwergspitsmuis	Sorex minutus
Edelhert	Cervus elaphus
Eekhoorn	Sciurus vulgaris
Egel	Erinaceus europaeus
Eikelmuis	Eliomys quercinus
Gewone bosspitsmuis	Sorex araneus
Grote bosmuis	Apodemus flavicollis
Haas	Lepus europaeus
Hermelijn	Mustela erminea
Huisspitsmuis	Crocidura russula
Konijn	Oryctolagus cuniculus
Molmuis *)	Arvicola scherman
Ondergrondse woelmuis	Microtus subterraneus
Ree	Capreolus capreolus
Rosse woelmuis	Clethrionomys glareolus
Steenmarter	Martes foina
Tweekleurige bosspitsmuis	Sorex coronatus
Veldmuis	Microtus arvalis
Veldspitsmuis	Crocidura leucodon
Vos	Vulpes vulpes
Waterspitsmuis	Neomys fodiens
Wezel	Mustela nivalis
Wild zwijn	Sus scrofa
Woelrat	Arvicola terrestris
Zoogdieren marien (2)	
Gewone zeehond	Phoca vitulina
Grijze zeehond	Halichoerus grypus
Amfibieën (8)	
Alpenwater-salamander	Triturus alpestris
Bruine kikker	Rana temporaria
Gewone pad	Bufo bufo
Kleine water-salamander	Triturus vulgaris
Meerkikker	Rana ridibunda
Middelste groene kikker	Rana klepton esculenta
Vinpootsalamander	Triturus helveticus
Vuursalamander	Salamandra salamandra
Reptielen (4)	
Adder	Vipera berus
Hazelworm	Anguis fragilis
Levendbarende hagedis	Lacerta vivipara
Ringslang	Natrix natrix
Vissen (6)	
Beekdonderpad	Cottus rhenanus
Beekprik	Lampetra planeri
Elrits	Phoxinus phoxinus
Gestippelde alver	Alburnoides bipunctatus
Grote modderkruiper	Misgurnus fossilis
Kwabaal *)	Lota lota
Vlinders (20)	
Aardbeivlinder *)	Pyrgus malvae
Bosparelmoer-vlinder *)	Melitaea athalia
Bruin dikkopje	Erynnis tages
Bruine eikenpage *)	Satyrium ilicis
Duinparelmoer-vlinder *)	Argynnis niobe
Gentiaanblauwtje *)	Maculinea alcon
Grote parelmoer-vlinder *)	Argynnis aglaja
Grote vos *)	Nymphalis polychloros
Grote weerschijn-vlinder *)	Apatura iris
Iepenpage	Satyrium w-album
Kleine heivlinder *)	Hipparchia statilinus
Kleine ijsvogel-vlinder *)	Limenitis camilla
Kommavlinder *)	Hesperia comma
Sleedoornpage *)	Thecla betulae
Spiegeldikkopje *)	Heteropterus morpheus
Veenbesblauwtje *)	Plebeius optilete
Veenbesparelmoer-vlinder	Boloria aquilonaris
Veenhoolbeestje	Coenonympha tullia
Veldparelmoer-vlinder	Melitaea cinxia
Zilveren maan *)	Boloria selene
Libellen (8)	
Beekrombout *)	Gomphus vulgatissimus
Bosbeekjuffer *)	Calopteryx virgo
Donkere waterjuffer*)	Coenagrion armatum
Gevlekte glanslibel *)	Somatochlora flavomaculata
Gewone bronlibel *)	Cordulegaster boltonii
Hoogveenglanslibel*)	Somatochlora arctica
Kempense heidelibel *)	Sympetrum depressiusculum
Speerwaterjuffer *)	Coenagrion hastulatum
Kevers (1)	
Vliegend hert	Lucanus cervus
Overige soorten (1)	
Europese rivierkreeft	Astacus astacus

*) soort die geen wettelijke bescherming had onder de Flora- en faunawet

Bron: Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen; publicatie van Min. van EZ.

Bijlage 3- Soorten met een vrijstelling.

Uitgezonderd:

	Geen vrijstelling
1	Overgangsregeling (vrijstelling tot halverwege het jaar 2017)
2	Tijdelijke vrijstelling van juli t/m september
3	Tijdelijke vrijstelling van 15 augustus tot 15 oktober
4	Tijdelijke vrijstelling periode maart en april en periode juli t/m september
5	Tijdelijke vrijstelling van 15 augustus t/m februari

	Drente	Flevoland	Friesland	Gelderland	Groningen	Limburg	Noord- Brabant	Noord-Holland	Overijssel	Utrecht	Zeeland	Zuid-Holland	ANWvB RN art 3.31
zoogdieren													
Aardmuis													
Bosmuis													
Bunzing							1						
Dwergmuis													
Dwergspitsmuis													
Eekhoorn						4							
Egel													
Gewone bosspitsmuis													
Haas													
Hermelijn							1						
Huisspitsmuis													
Konijn													
Ondergrondse woelmuis													
Ree													
Rosse woelmuis													
Steenmarter						5							
Tweekleurige bosspitsmuis													
Veldmuis													
Vos													
Wezel							1						
Woelrat													
Amfibieën en reptielen													
Bruine kikker													
Gewone pad													
Hazelworm						2							
Kleine watersalamander													
Levendbarende hagedis						3							
Meerkikker													
Bastaardkikker													